

Цетиње, 7. септембра

Као жртва гнусног ниҳилистичког атентата и добро схваћене дужности једнога министра, јуче је испустио душу руски министар председник Столипин. Борио се са тешким ранама четири дана. Смрт је савладала јаку физичку снагу и велики дух тога одличнога сина Русије.

Столипина искрено жали сва умјерена и напредна Русија. Не жале га само реакција и анархија — та два мрачна антипода, који веома често један другог пружају руке помоћи. Ниски и мучки атентат на првога министра великог словенског царства осуђује сав цивилизовани свијет. Нико данас не вјерује, да ће револуција и анархија брже повести државу и људско друштво путем напретка. Нико се у овоме просвијећеном вијеку, осим малога изузетка болесних мозгова, не слаже са гледиштем, да ће точку напретка дати јачи мах незаконита средства, насиља оздо, преврати и атентати на одличне представнике друштва и високих државних власти. Таква средства, такви начини борбе за напредак наилазе на једнодушну осуду културнога свијета. Атентат на председника руске владе гушањем испуњава душу свакојега образованог и просвијећенога члана данашњег друштва. Атентатор, који је подигао убилачку руку на одличнога рускога државника, мора се сматрати као болесни изданак тамних страна савремене цивилизације. Подигао је руку на државника, који је у својем раду ишао само једној мети: постепеном ослобођењу Русије изнутра, ријешењу њеног аграрног питања, сузбијању корупције и јачању царства са поља. Столипин не само да је ставио у свој програм него је и чврсто извршивао начела напредних синова своје отаџбине. И да би лакше остварио начела напретка, он је с једне стране сузбијао реакцију, с друге анархију. И у једној и у другој крајности имао је љуте противнике. Вазда су умјерени и енергични реформатори били излагани опасностима од те двије крајности, пошто су једна и друга страна (прва у начелу, друга по начину) противне дјелу развића и поступноме напредовању. Да није био жртва анархије, вјероватно је да би пао под притиском реакције. Пошто је на својој страни имао цара и сву умјерену и просвијећену Русију, то је противу њега створен блок зависти реакције и тјесногрудости анархије. Сломил га је ова потоња. Социјални револуционари, ти слободњаци првога ранга, и опет су, у биством Столипина, показали своју недошљедност. Они исти, који траже најшире политичке слободе, не даду их својим политичким про-

тивницима! Они исти, који захтијевају да се одредба о смртној казни избаци из кривичних законика као нешто несавремено и варварско, сваки дан извршују без пресуде смртну казну било на овоме или ономе представнику државе и друштва! Желе да према њима буде свако толерантан, док они свакога, који није с њима, подвргавају пресуди анархистичког ножа и ниҳилистичке бомбе! Као год што реакција рађа анархију, тако и они, по пошљедицама, доносе реакцију. Да ће атентат на Столипина и његова мученичка смрт створити реакцију према недјелима ниҳилиста, више је но извјесно. Та реакција налази одзива у расположењу самога рускога друштва, које по цијелој царству јавно даје израза негодовању противу револуционара. Јер сада у Русији нема мјеста ни револуцији, ни злочинима револуционара. Русија се прибрала. Она се препородила. Поступно, али поуздано и стално корача напријед. Све што је у њој истински просвијећено легло је на озбиљан рад. Све је сложено у одлуци, да створене реформе треба одржати и нове поступне водити. Па ко да омета такав сложан рад цијеле данашње руске генерације, ко други, него или црни затукани мранџак или побјешњели револуционар, који је од рођења дошао на овај свијет са особинама Ломброзових зликовачких типова! Колико је јака воља у Русији за озбиљан народни и државни посао, показало је оно народно силно огорчење противу атентата на Столипина. Управо просвијећени дијелови рускога друштва најоштрије осуђују атентат. У Кијеву је атентатора раздражено грађанство хтјело линчовати. И како је само низак створ тај атентатор и по плану за извођење свога „великога дјела“! Он, који се у име „светога дјела револуције“ има борити за слободу, правду и истину, послужио се, да би лакше остварио своју замисао, чак и најнижом подвалом! Увукао се у органе полиције и представио им се као противник револуционара, понудио им је противу истих чак шпијонске услуге, па кад су га полициски органи као таква пустили у позориште, гдје су били Цар и Столипин, извршио је своје зликовачко дјело. Колика нитковска и језуитска подлоштина у једног борца за слободу! И ту се елементи анархије додирују са представницима реакције. Једни и други се држе начела: циљ оправдава средство.

Тврдо смо убјеђени, да овај атентат неће Русију омести у њеном напредовању и започетоме правцу у раду на препорођају. Богомрски кијевски злочин, извршен над Столипином, још ће

више скупити и саставити сву умјерену и напредну Русију нераздвојну заједницу, која ће и даље јуначки одолевати болесним изданицима Бакунинових и Толстојевих теорија изнутра, и бјесомучним испадима чивутске штампе из иностранства.

То су жеље цијелога Словенства и свега поштенога свијета. То су нарочито жеље Црне Горе, која је одавно запечатилу своју будућност са судбином Русије.

А великом сину Русије, мудроме државнику Столипину, био свијетом помен како у његовој отаџбини, тако и у цијелој Словенству!

Цетиње, 7. септембра

Бечки парламент састаје се 22. ок. м. а први предмети којима ће се бавити биће реформа парламентарног послаништва и прешао предлог о спорући животних ваљарница.

«Фатерланд» јавља, да ће кесар почетком октобра доћи у Будим Пешту и том ће приликом веко врајеме провести у Гелелеу.

Из Техерава јављају, да је бивши шах Мухамед Али, пошто су његове чете разбијене, побјегао.

Силе заштитнице Брити извјестиле су грчког краља, да су закључиле да се на Криту више не поставља комесар.

Из Пекина јављају, да је у Кију настао покрет противу странака, те су се сви странци за пограјине Сечуана разбјежали.

Одговор француске владе на њемачке противпредлоге предао је француски посланик у Паризу Камбон Кидерен Вехтеру. Одговор је у помірљивом духу.

Пошто се колера појавила у великој размјери и у Србији, то су војне јединице, које су се имале одржати у току овог мјесца, одложене.

Питање о присаједпљењу Триполиса Италији изазвало је силно узбуђење у цијелој турској штампарији, па и у становништву, које тражи да се објави бојкот Италији у цијелој отоманској царевини.

«Сабах» јавља да ће се отомански парламент састати у Цариграду у првој половини октобра у своје четврто засједане, о чему је председник парламента службено обавјестио све посланике.

Са Краљева пута

Његово Величанство Краљ био се кренуо 23. пр. мјесеца по подне са пратњом на дворском аутомобилу на Тополицу, гдје је пред вече провео код Њихових Краљ. Височанства Нашљедника и Нашљеднице, код којих је и вечерао, па се по вечери са пратњом на барки превезао на свој јахт „Румију“, на којој је и преноћио. Сјутра рано у саму зору Краљ је устао и наредио да јахт заплови у пучину у правцу према далматинској обали. Вријеме је било прекрасно. Море мирно, само како се може пожељети за пловидбу. Дивне боје високих планина изнад нашега приморја сливају се са загаситим модрим бојама неба и морске пучине. Што се даље одмицало према Боки, призор свељепши. „Румија“ сијече и раздваја глатко морско огледало, а за собом далеко оставља ускомјешану пјену направљених таласа, по којима се преливају зраци јутарњег сунца. Краљ је одлично расположен. Окружен пратњом, сједи у близини крме, и, у пролазу јахта поред Спича,

показује мјеста, која је била освојила црногорска војска. Веже их са занимљивим успоменама из добаратовања и са поучним примјерима и подацима из наше пошлости, која је тијесно везана са тијем обалама. Једну за другом Господар ниже приче, пуне класичне једноставности и узвишене садржине, зачињавајући их Својим вазда ведрим хумором. Далеко од Будве у плавој даљини иза јахта остају врхови црногорских планина. Краљ се осврће за њима са погледом, пуним чежње и љубави, и у овој прилици препоручујући Своју земљу, народ и Своје миле на дому заштити Свемогућегу. У пролазу поред Боке, Краљ је пратњи испричао много занимљивих прича из старина тога дивнога српскога краја, којем су заносне пјесме пјевали толики пјесници и дивили се небројени свјетски путници.

По ручку истога дана јахт је запловио у пристаниште у Гружу. Многобројни радознали погледи са оближње десне и лијеве обале упрти су на њега, јер је свако одмах претпоставио да се на њем налази или Краљ или ко од краљевске црногорске породице. Пошто је учињена прописна пријава код пристанишне власти, и пошто су извршене неке набавке, јахт се одмах кренуо пут канала од Каламоте. И тога дана, у сриједу у вече, јахт је приспио у Стол, гдје се и преноћило. У четвртак прије зоре Краљ је опет први устао и наредио је да се пут пружи. Краљ одлично познаје сву масу разноврсних канала, тјесница и пролаза далматинске обале. Сам одабира и наређује куд ће јахт проћи и гдје је љепше и удобније за пловидбу. Сав пут кроз Боке Фалсе, кроз Корчулански Канал и међу осталим острвима бјеше пун занимљивости. Гдје би била дужа и монотонија пловидба, подалје од обале, Краљ би посветио вријеме читању или лијепим причама са пратњом. Море је било непрестано мирно, вријеме топло и тихо. „Румија“ својом брзином заталасава ваздух и прави пријатан повјетарац, који доноси свјежину и окријепљење, толико потребно Краљу, замореном нарочито ове године од великих државних послова. Око подне, за вријеме ручка на броду, узвишени домаћин љубазно и топло нуди пратњу јелима и за свакога се брине, препоручујући да се свакоме у погледу задовољства излази у сусрет и да нико ни у чему не оскудијева. Пред вече, још за сунца, јахт је у полукругу прошао кроз само пристаниште у Спљету. По томе је запловио у залив испред Кастела, који пружа призор јединствених природних љепота. Јахт је пловио уз саму обалу, и Његово Величанство Краљ је с уживањем посматрао Седам Кастела, који су поред обале начичкани у питомом зеленилу као бијели лабудови. Од ране Своје младости Краљ није гледао овај лијепи крај, који је на Њега својим богатством и питомином учинио дубок утисак. По заласку сунца јахт је ушао у тијесни канал пред Трогиром. Мост се раставио, и јахт је прошао кроз канал уз поздраве публике с обје стране. Са друге стране вароши у заливу јахт се усидрио, и ноћ се већ бјеше ухватила. Послије

вечере Краљ је на палуби неко вријеме сједио са пратњом. Сви су уживали у дивној тихој ноћи јужнога приморскога неба. Пун мјесец дизао се иза трогирских брда, просипајући по морској површини сребрну боју. Са звоника свију цркава из близа и далека допиру гласи звона, која су звонила цијеле те ноћи, поздрављајући сјутрашњи празник римокатоличке Мале Госпе. Око 11 час. у вече Краљ је легао на починак. Машиниста угаси сјајну електричну свјетлост, која јахту даје ноћу чаробни изглед. Свуда завлада мир, који каткад прекине жубор слабога таласа или корак дежурнога перјаника по палуби брода.

Велики дио пута јахт је превалио, сјутра дан у петак, од Трогира па до Сењске Ријеке (Фијуме). Касно у вече у 11 час. приспио је у пристаниште. Сјутра прије подне Краљ је прошетом на барки по пристаништу. Пошто су у вароши купљене разне набавке и новине, пут је продужен у правцу према Поли, гдје је јахт приспио по подне. Усидрио се испред варошице Фазане наспрам Брионских Острва. Одмах по доласку допловио је из Поле ађутант команданта адмирала Рипера да поздрави долазак јахта, изјављујући са стране команданта Поле готовост, да се Његову Величанству Краљу стави на расположење са услугама које захтели. Краљ је наредио г. капетану Јанковићу да топло захвали на љубазној пажњи, па је по томе са пратњом на барки отпловио до оближњих Брионских Острва. За Краљев долазак одмах се сазнало, и ма да је Краљ био у цивилу, одмах је био од многобројне присутне публике препознат и са дубоким уважењем поздрављен. Директор етатлисама одмах се Краљу ставио на расположење. Краљ је ушао у једну трговину, купио једну пописницу са сликом острва, и у радњи је на истој написао неколико ријечи и адресирао је на Њено Краљ. Височанство Књагињицу Ксенију. По изласку из трговине Краљ је са пратњом сιο у аутомобил по сједника Брионских Острва и по острвима је учинио подужу шетњу. Острва су веома лијепо уређена. Њихов посједник, бечки богаташ Купелвизер, уложио је велики новац, труд и умјешност за њихово уређење и улепшање. Острва су данас тако лијепо уређена, да их ради одмора посјећује најотмијенија публика. По повратку са шетње Краљ је са пратњом на тераси великога хотела вечерао, и за тијем се вратио на јахт.

Рано у недјељу изјутра јахт је кренуо пут Трста, гдје је приспио по подне истога дана. Јахт је био поздрављен од стране пристанишних власти. Краљ је боравио у Трсту два дана. Становао је са свитом на јахту. Кроз варош и околину чешће је чинио на аутомобилу шетње. Посјетио је и царску ергелу у Липици недалеко од Трста. За вријеме боравка у Трсту, Господар је примио и више Црногораца, који су се ту случајно затекли на путу у Америку, или на повратку отуда, или на раду у самој вароши. Многе је од њих даривао, омогућивши сиромашнијима да се врате у отаџбину. За свакојега од њих Господар је умно да нађе по коју топли очинску ријеч утјехе, савјета и охрабрења. Из Трста Краљ је био у сталној телеграфској вези са краљевском породицом на Цетињу и Нашљедником на Тополици. Краљ је примио на јахту у аудијенцију овдашњег отоманског посланика г. Садредин беја, који се тада бјеше зауставио у Трсту путујући на одсуство у Цариград. Дознавши, да је са Цетиња, на путу за Беч, у Трст приспјела и госпођа барони-

ца Гизел, супруга овдашњег аустроугарског посланика, Краљ је послао у хотел, гдје је била одсјела, г. командира Томановића, да је у име Његово поздрави и да јој честита срећно оздрављење од скорашње тешке болести. Пошто је извршено утоваривање угљена за машину, јахт је у уторак по подне отпловио из Трста и преноћио је испред купатила Порто Росе недалеко од Пирана.

Сјутра дан, у сриједу, јахт се поново вратио пред Брионска Острва, гдје се усидрио. Војнички командант Поле, извјештен о повратку Краљеву, одмах је послао свога ађутанта, да се стави Краљу на расположење са потребним услугама. По ручку Краљ је са целокупном свитом направио излет до Поле на малом моторном броду, који је обишао цијело ратно пристаниште. Са ратних бродова, који су били у служби, Краљу је одавана почаст трократним свирањем „генералмарша“. Не заустављајући се нигдје у пристаништу, Краљ се вратио на јахт, па је по томе послао Својега ордонанса г. командира Томановића код адмирала Рипера, да му захвали на љубазности и пажњи. Пред вече Краљ је опет учинио излет на Брионска Острва. Предусретљиви посједник острва дочекао је Краља са својим сином и ставио Му је на расположење своје аутомобиле и све потребе за лов на фазане у забрану. Краља је у лову послужила срећа. Из истога се у вече вратио са доста дивљачи, од које је већи дио даривао појединцима из публике, која се при испраћају била искупила. Прије повратка на јахт Краљ је милостиво захвалио посједнику острва на пажњи и предусретљивости. Приликом испраћаја Краљева на пристаништу бјеше много отмијенога свијета оба пола, који је Господара топло поздравео. Веома задовољан како од пријатне шетње тако и од разоноћења у богатој лову, Краљ је цијело вече на јахту показивао ведро расположење, причајући господи из пратње многе занимљиве приче, пуне духовите шале.

Још прије зоре други дан јахт је запловио у далеку пучину плаве Адрије у правцу према Маломе Лошињу и Задру. Вријеме све једнако бјеше топло и ведро. Небо и бескрајна пучина сливају се у једну исту цјелину. Нигдје ни трага од копна. Око јахта, који плови пуном паром, шири се на све стране бескрајна модра површина морска. Краљ сједи у наслоњачи крај крме. Са задовољством посматра пучину и последије дужега ђутања примјетиће присутној господи из пратње, како је ово најљепша прилика, кад човек може да осјети колико је слаб и мали, налазећи се остављен милости виших сила.

Дохвативши се Лошиња јахт је запловио међу острва. У даљини према југоистоку плаве се високе главе Велебита, тога поноса хрватскога приморја. По подне јахт је приспио пред Задар, испред којег се усидрио. Ту је преноћио. Још исте ноћи барометар је почео падати. Окренуо је дувати слаби јужни вјетар, који је слутио на промјену времена. Рано сјутра продужен је пут за Сплет. Море се све више таласало. Око Капа Планке, гдје је море отворено, јахт је имао да издржи за пуна три часа приличну борбу са узбуњеним валовима. Господар одлично издржава рђаво море. Не уди Му као ни опробаноме поморцу. Час са лијева, час са десна снажни вал заплусне бијеле бокове јахта, и са великом пјеном одбија се од њега. Вода попрска предњи дио и учини

красан приказ за дивљење и посматрање, разумије се само онима, којима море не уди. Па ипак је тај дио војње био особито занимљив. Господар сваки час распитује, да ли је море наудило којем од господина из пратње или којем од перјаника, и којем би позлио, тај је био предмет шала и задиркивања.

Прошавши поново покрај Трогира и испод питомих Кастела, јахт је запловио у спљетско пристаниште, гдје се усидрио у петак 2. ов. мјес. у вече. Одмах по доласку јахта на баркама су допловили да поздраве Господара капетан луке и цирколо из Сплета. Око поноћи приспио је у Сплет Његово Краљ. Височанство Књаз Петар, који се враћао из Петрограда. Књаз Петар је прекинуо војњу и са г. бригадиром Митром Мартиновићем пријешао је на јахт. Сусрет између Господара и младога Књаза бјеше веома дирљив и срдачан. Књаз Петар је с усхићењем причао Својем узвишеноме Оцу утиске са боравка у Петрограду и о дивноме пријему на који је наишао на Царском Двору и у свијема круговима сјајне руске пријестонице. Због рђавих времена на мору Краљ је остао у Сплету сјутра дан и са пратњом је на аутомобилу учинио излет до Солина (Салоне). Посјетио је развалине Диоклецијанова двора. Краљ је дуго прегледао развалине, које Му је показивао кустос музеја у Солину. Код базилике, гдје се налазе гробнице мученика из првих дана хришћанства, Краљ се дуже задржао посматрајући старе натписе дирљиве садржине. Како ли је пуно било отмијене једноставности и узвишености то старо класично доба! Окружен пратњом, Краљ је сιο на камен поред једнога саркофага и дуго је гледао на развалине старих дворова, гдје је некада био толики сјај. Послије подужега ђутања, Господар је поче са пуно осјећања рецитовати стихове:

Ја сам ради' духом биват'
У времена она стара,
Него живијет' у земане
Од обмана и превара.
Бар онамо бивало је
Карактера, чојства, части —
А какав је свијет данашњи,
Да се човек упрести!

За тијем је нагласио, како би налазио особито уживање у томе, кад би Му се дала прилика, да ноћу на мјесечини дуго сам сједи на овоме мјесту, које је везано за давну прошлост.

Из Солина Господар се вратио кроз Сплет у пристаниште. Свуда на улицама бјеше топло поздрављан од народа. У пристаништу, пред силазак у барку, од испуљенога свијета бјеше поздрављен клицањем: живио! Тога дана Краљ је примио на јахту пресједника спљетске општине госп. Каталонића, који је дошао да Га поздрави од стране спљетскога грађанства. Такође је примио и уредника Нашега Јединства г. Стражичића.

У вече истога дана Књаз Петар је продужио пут за Цетиње са г. бригадиром Мартиновићем. Како се море бјеше стишало, то је у недјељу изјутра кренуо за Гуж. Пред вече, по доласку у Гуж, вријеме се опет измијенило на горе, и због веома рђава мора јахт није могао одмах други дан да настави пут за Бар. И тако се Краљ са пратњом на колима вратио преко Конавала до Каменара у Боки, а од Лепетана је на дворском аутомобилу допутовао на Цетиње.

Пут је добро утицао на опорављење и освјежење Његова Величанства Краља, који се, Богу хвала, налази у најбољем здрављу.

Атентат на Столипина

Ових дана биле су у Кијеву велике свечаности. Откриван је на свечан начин споменик цару Александру II. Свечаностима је присуствовао и сам Цар, а и влада са председником министарства Столипином.

Свечаности су прошле у највећем реду и завршавале су се свечаном представом, која је била у градском позоришту. Давала се опера „Цар и Султан.“ Како је представи присуствовао Цар, то су на представи имали приступа само позвани.

Између чинова председник министарства Столипин изашао је у гардеробу, гдје је неко вријеме провео у разговору са присутнима, међу којима је био и министар војни Сухомлинов.

Забављени разговором они нијесу ни примјетили када се министру председнику привукао некакав младић, који је потајно извукао из шлага револвер бровнинг и наперио на Столипина. Први хитац, испалин из непосредне близине, на растојању од два корака, погодио је Столипина у прса с десне стране и зрио се зауставило испод другог ребра у близини кичме. Столипин се занио и придржао на фотељи, што је крај њега била. Како му се поглед био зауставио на нападача, који је револвер држао још на њега уперен, подигао је руку да се одбрани, други га је хитац ударио у десну руку и онда се отиснуо и рашио у ногу капелника музике Беглера. Под другим хитцем Столипин је пао у несвијест и нападач, користећи се општом забуном, која је настала ушљед пушњава, ухватио је у магне из гардеробе. Ушљед метежа и опште панике он би и успио да побјегне, да се на вратима није сусрио са једним официром. Видјећи младића са револвером у руци, официр га је зауставио, нашта је нападач и на официра испалио један хитац и рашио га у десну руку, али је официр био толико присебан, да га је савладао и није му дао да умакне.

У гардерби је завладала била таква паника, да су се присутни дали у дивљи бијег и само присутности неких присебних има се захвалити што није до гужве дошло.

Раздражени свијет навалио је у томе на нападача чим је ко стигао и хтио га је линчовати, да га полиција није отела из руку њихових и склонила под јаком пратњом у полицију, гдје је још исто вече саслушан.

На глас пушња Цару је јављено одмах шта се догодило и он је сиао у гардеробу да лично види рањеног Столипина и поред тога што су га одвраћали, бојећи се, да се атентат не понови.

Столипин је био у несвијести и Цар је лично наредио да се пренесе и да му се укаже лекарска помоћ.

Кажу, да се Столипин, кад је пао, прекрстио према царској ложи и славим гласом умолио, да Цару кажу да је спреман за њега умријети.

Када се затим Цар повратио у своју ложу и показао се присутнима, приређене су му бурне овације. Сви присутни устали су са својих сједишта и окренути лицем к Цару зајевљали су химну, коју и глумци прихватише, те се цијела дворана проламала од одушевења.

Овације су дуже вријеме трајале и химна пјевана, нашта се Цар топло захвалио и удаљио из позоришта.

И ако је била касна ноћ, глас о атентату на Столипина разлио се кроз Кијеву силном брзином, те је све живо јурило према позоришту, да поздрави на лицу мјеста Цара и да изрази своје саучешће због несреће која је задесила Столипина. На многим мјестима свијет је толико био нагнуо, да се није могло проћи.

При излазу из позоришта Цару су приређене бурне овације од многобројног народа, који је био притиснуо све улице према позоришту.

Овације су трајале до неко доба ноћи и за њих се вели, да их још није нико тако бурних и силних доживио. Маса се пред Царем бацала на кољена и френтички га акламирала.

Када је нападач преслушан, утврђено је, да се зове Багрян, да је помоћник код државног правобраниоца у Петрограду. Отац му живи у Кијеву, имајући је човек и на основу тога успијео му је, да добије улазницу за свечану представу. Багрян је Јеврејин, али се покристио. Држи се, да припада револуционарној организацији, по чијем налогу је свакако и извршио напад на Столипина. А зна се да је Столипин међу револуционарима био веома омрзнут, због његове одлучне акције према њима. На пошљедњем конгресу, што су га револуционари имали у Швајцарској, Столипин је био осуђен на смрт и ријешено је да се револуционарна акција обнови прво с њиме. О томе је Столипин био већ извјештен, као што је и пред полазак у Кијеву добио извјештај да се противу њега спрема атентат. Са-

Опасно стање. Из Мадрида јављају, да је у Билбао-у проглашено опасно стање због великог радничког штрајка пошто су сукоби у изгледу.

Покрађено уредништво. Из Цариграда је уредништво њемачког листа „Osmanischer Lloyd“ покрађено. Из затвореног ормара покрађена су врло важна политичка документа, за која веле да ће компромитовати Њемачку, пошто је овај лист њен.

Дневник

Изјавио саучешће. Његово Величанство Краљ послао је Цару Николи топло телеграфско саучешће поводом трагичне смрти руског министра председника Столипина. Исто тако топло саучешће Краљ је послао и ожалашћеној породици Столипиновој.

Парастос Столипину. Данас у 11 час. прије подне био је у манастирској цркви парастос за покој душе Столипинове. Парастос је приредило руско посланство. На парастосу су били Њ. Кр. В. Књаз Петар, министри, великодостојници и многобројно грађанство, а пјevalo је пјевачко друштво „Његош“.

Несрећни случај у Пиви. Ономад се у Пиви догодио тежак несрећан случај. Нови мост преко ријеке Пиве, који је стао много труда и жртава, срушио се, и том приликом је погинуо официр Вуле, син бригадира г. Јока Хаџића. Погинули су још и мајстори Бијелић из Новог и Радосав Ковачевић из Бјелопавлића. Скоро смртно рањен је Милован Вечковић из Бјелопавлића, а опасно је рањен и барјактар Митар Ђукановић са Чева. Рањеницима је одмах указана лјкарска помоћ. Глас о тој случајној несрећи свакога је немилу дирнуо.

Његово Величанство Краљ послао је од Своје и Краљичине стране г. бригадиру Хаџићу телеграфско топло саучешће, узевши удјела у његовој жалости као и у губитку, који су вриједни Пивљани претрпјели падом моста.

Отпутовао. Г. Стеван Ђурчић, директор „Биоградских Новина“, освједочени пријатељ наше земље послје једномјесечног боравка у нашој земљи, отпутовао је јуче са Цетиња, испраћен од својих многобројних пријатеља и знанаца, који су му на поласку пожељели срећан пут и скоро виђење.

Завјештење. Велика српска добротворка Мис Аделина Павлија Ирби, која се преселила у вјечност ноћу између 1. и 2. ов. м. у Сарајеву, предана је матери земљи, 5. ов. м. уз учествовање свих српских корпорација и силних српских депутација из цијеле земље. Њена смрт дубоко је ожалостила цио српски народ, коме се била цијелог свог живота посветила, па га ни при пошљедњем часу није заборавила, завјештавајући сву своју непокретну имовину српским друштвима у Сарајеву „Просвјети“ и „Добротворној задрузи Српкиња“. Како њен завод неће више постојати, ученице је повјерила друштву „Просвјети“ да се о њима брине. Свијетао јој помен!

Вратио се. Г. Милан Рамадановић, в. д. начелника министарства унутрашњих дјела, послје једномјесечног одсуства а, које је провео код своје породице у Цариграду, вратио се на Цетиње.

Вријеме. У суботу се пролила јака киша, која је потрајала и преко ноћи и сјутра дан, у недјељу, те смо облачно вријеме имали све до синоћ, кад се разведрило тако, да је данас освануо лијепо и ведар сунчани дан. Ушљед кише на Цетињу је било толико застуденило,

а нарочито од силног вјетра, који је јуче особито био јак, да је настало право зимско вријеме. Студен је попустила одмах чим је и вјетар престао и данас имамо лијепо и ако доста свјеже вријеме.

Књижевност

Нова књига. Г. П. Вучковић, ректор богословско-учитељске школе, б. министар просвјете и црквенијех послова штампао је књигу „Истина о суспендовању управитеља и наставника велике државне гимназије на Цетињу по званичним актима министарства просвјете и црквенијех послова.“ У овој књизи г. Вучковић износи сва службена акта по овој ствари, не упуштајући се ни у какво коментаришање. У цијелој књизи његово је само предговор и поговор. У предговору излаже шта га је руководило да сва акта по овој ствари штампа како би обавијестио неупућене, а у поговору излаже, да је поднио оставку пошто се ова ствар изродила у политичко питање када се министарски савјет солидарисао са закључком Државног Савјета. Цијена је књизи 1 перлер и може се добити код писца.

Позориште и умјетност

Једна успомена. Ових дана навршило се тридесет година од како је чешки народ задесио велики грбтак. Он је тада изгубио новчано много, али је морално добио више. Засвједочио је својим родољубљем и пожртвовањем, да је велики народ, велики духом, бићем својим. Прекрасно и огромно чешко позориште „Народни ђивадло“ изгорјело је прије него је давана представа у њему. У једну ноћ претворено је у прах и пепео народно огњиште. Све је било спремно за отварање тога прекрасног храма умјетности са представом „Либуше“ и дође несрећа и прогута све. Тамо гдје је било изобилно умјетничкога укуса, „гдје су стотине златних орнамената сјајла у свјетлу хиљаде пламена, гдје се је свила и аксамит складала у заносне слике сјаја красоте“ није се видјело ништа него хрпа поломљенога жељеза и изгорјелих греда. Једном ријечи: штета ненадокнадива. Како се чешки народ том згодом поднио? Сви листови чешки изађоше сјутрадан с црним оквиром у знак опште народне жалости, али је народ чешки и показао том згодом своју баспримјерну живавост. „Народни ђивадло било, а буде опет!“. За неколако дана сабран је износ од 100.000 круна, а за мјесец дана 1.000.000 круна и овим тога се по читавој земљи организовали одбори за надокнаду штете народу. И гле „Народни ђивадло“ је опет ускрело, те сије жарку сјетлост просвјете ондога непрестано одушевљеним чешким родољубима, који у својој борби за подигнуће домовине не знају за рјеч стајати, већ раде непрестано упорно и успјешно.

А што смо ми учинили од нашег позоришта?

Осјечко позориште у Биограду. Драмска трупа осјечког позоришта завршила је своје гостовање у Биограду, а оперета ће гостовати још неки дан. Драмска трупа давала је „Хасанагиницу“, „Какав отац, такав син“, „Борба лептира“, „Вјера и завичај“ и „Чежња за хусарима“, али је наишла на врло рђав пријем. Рекламирала се много, а у ствари представе су ишле слабо. Критика се у опште рђаво о драмској трупи изразила и једва је за неке чланове имала лијепу ријеч. Оперета је боље прошла и зато је и продужила гостовање. Интересантно је, да је драмска трупа нашла врло лијепо пријем у Загребу, док је љуто настрадала у Биограду. Да ли је то зато што биоградска публика има више смисла за позоришну умјетност или су томе други разлози — да су Загрепчани ову трупу уздизали само зато што је хрватска — не зна се.

Разне вијести

Откривено благо у Португалу. Јављају из Лисабона, да је у Опорту проведена обласна и судбена инвентура тамошњих манастира. Том приликом наиђоше на силна блага. У посебним ходницима наиђоше праву ризницу. Злато, сребро и разни драгуљи хришћане су лежали на поду. Нашли су се силне наките од сребра и чистога злата са узрезаним великим рубинима. Ови предмети не само да су ванредно стари, па као такви већ представљају велику вриједност, него су и тим још скупоценији, што су масивни. Ово откриће побудило је у Опорту као и у читавом Португалу велику сензацију.

Оригинална војна извјешћа. Из Америке долази чудновата вијест, да се амерички генералштаб озбиљно бави покушајима како да се употребе пчеле као војнички гласници. Чињеница, да се и поред брзојава без жица код достављања вијести у рагу мора рачунати и са запрекама и са погибелима, побудила је америчке генерале, да се послуже оним чувеним нагоном, да су пчеле кадре и на велике удаљености тачно и сигурно наћи своју кошницу. Дакако да је тешко питање, на који начин да се повјере овим корисним кукцима важне војничке вијести, јер до сада нема средства, да се читљиве обавијести учине тако лакима, да их узмогне пчела понијети. Коначно су дошли на мисао, да се шифрирана вијест силно умањена фотографира. Примаоц може онда са јаким стаклом вијест прочитати. Дакако да у овој занимљивој вијести нема ни слова о томе, да ли ће сви амерички генерали, официри, опходње и гласници на коњу имати на леђима кошнице и како ће се моћи ови храбри амерички гласници (пчеле) очувати од својих природних непријатеља, да се не би каква важна вијест, од које зависи тисуће живота наша наједанпут у желудцу обичнога врапца.

Луегеров споменик. У пошљедњој сједници одбора за подизање споменика бившем председнику општине бечке Луегеру констатовано је, да досад сакупљена свота износи 270.000 круна, док је нужно пола милиона. Разлику би имала општина разрезати. У томе ће се смислу поднијети градском вијећу и општинском одбору предлог. Кад овај буде примљен, расписале се најтечај за нацрт споменика.

Несрећа приликом спровода. Јављају из Кракова, да се приликом спровода кардинала надбискупа Пужине, коме је присуствовало око 400 свештеника, догодила тешка несрећа. На скели једне нове зграде, крај које је спровод имао проћи, било се успело око 100 људи, да спровод боље виде. Баш у часу, кад је спровод пролазио, скеле се развалише и људи се стропшташе на земљу. Једна је особа смртно рањена, три су тешко, а велики је број лако рањених.

ОГЛАС

ДУЋАН доста велики у Катунској улици број 22., даје се под офит мјесечно 34 перпера, у кући Филипа Радичевића. Р. 20, број 23, 14

ПОЗИВ НА УПИС у Приватну Трговачку Школу у Подгорици

У први курс може се уписати свако, ко је свршио 4 разреда основне школе. У други курс уписују се слушаоци, који су свршили с успјехом други курс. Уписивање врши од 5. до 15. септембра г. Јарослав Навратил, директор Подгоричке Банке.

Предавања почињу 15. септембра у згради олд. Државне Гимназије.

Програм Приватне Трговачке Школе у Подгорици

§ 1.

Задатак је школе, да предавањем стручних предмета пружи трговачком staleжу потребно образовање и припрема кандидате на практикантска мјеста у разним трговачким и индустријским подuzeћима, новчаним заводима и државној финансиској служби.

§ 2.

Приватна Трговачка Школа траје 2 године (2 курса по 10 мјесеци), а апсолвентима се издаје свједочанство о постигнутом успјеху у појединим предметима.

§ 3.

НАСТАВНИ ПЛАН:

I. курс:

Српски језик
Њемачки језик
Трговачко књиговодство
Трговачка аритметика

II. курс:

Српски језик
Њемачки језик
Талијански језик
Трговачко књиговодство и кореспонденције
Трговачка аритметика

§ 4.

Предавања ће се вршити свакодневно од 7—9 сати у вече изузевши празнике и недјељом од 10—12 сати прије подне.

§ 5.

У Приватну Трг. Школу може се уписати свако, ко је свршио најмање 4 разреда основне школе. О примању појединих ученика рјешава управа школе са наставницима.

§ 6.

Сваки ученик дужан је платити при упису 3 перпера уписнине (само у први курс), која ће се употребити за школске потребе и полугодишњу школарину унапријед. Школарина износи годишње перлера 120—

§ 7.

Школа стоји под врховним надзором Краљ. Министарства Просвјете и Црквенијех Послова.

Подгорица, 3. септембра 1911. год.
Р. 255, бр. 22, 12

Управа
Приватне Трговачке Школе.

НА ЗНАЊЕ

Ко унапријед пошаље 20 перпера, добиће књига франко од поштарине у вриједности 32 перпера, што чини 70% чисте зараде.

Наше су књиге већином такве садржине, као и оне, које је за народно просвјештавање препоручило Високо Кр. Министарство Просвјете и Црквенијех Послова, својим расписом од 15. јула 1908. године број 2062. Моле се господари купци, а нарочито одбори за народно просвјештавање, да се користе овим јединственим попустом.

С поштовањем

Петар М. Калуђеровић

бивши повлашћени књићар
Р. 77. Бр. 21. 2—5.

ПОТПИСАТОЈ КЊИЖАРИ ЧАСТ ЈЕ ИЗВИЈЕСТИТИ

Све школске одборе и г.г. учитеље, да се је за наступајућу школску годину снабдјела са свим потребним *уџбеницима и другим ђачким потребама.*

Све поруџбине обавља брзо и у реду.

КЊИЖАРА

Ш. Г. ЛАКОВИЋА
у Никшићу.

Р. 41. бр. 20 46